KAZAKİSTAN

ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER 3

2. GENEL EKONOMİK DURUM 7

3. DIŞ TİCARET 9

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR 12

5. TÜRKİYE ile TİCARET 13

EKLER: 15

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Kazakistan Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Başkanlık Tipi Cumhuriyet
Resmi Dili	Kazakça
Başkent	Nur Sultan
Yüzölçümü	2 724 900 km²
Nüfus	19 milyon
Dini Yapı	Müslüman %70,2, Ortodoks %26,2
Büyük Kentler	Nur Sultan, Almatı, Shimkent
Devlet Başkanı	Kasım Jomart Tokayev

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

Birleşmiş Milletler, İslam İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Şanghay İşbirliği Örgütü, Bağımsız Devletler Topluluğu, Avrasya Ekonomik Birliği, Ortak Güvenlik Anlaşması Örgütü, Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi, Dünya Ticaret Örgütü

Coğrafi Konum

2 724 900 km^2 yüzölçümüne sahip olan Kazakistan, yüzölçümü açısından dünyanın dokuzuncu, eski Sovyetler Birliği ülkelerinin ikinci en büyük ülkesidir. Türkiye'nin yaklaşık 3,5 katı büyüklüğündeki ülke, Orta Asya'da Çin'in kuzeybatısında, Ural Nehri'nin batısında yer almaktadır. Ülkenin sınır komşuları Çin (1 533 km), Kırgızistan (1 051 km), Rusya (6 846 km), Türkmenistan (379 km) ve Özbekistan (2 203 km)'dır. Kazakistan'ın Aral Gölü'ne 1 070 km'lik ve Hazar Denizi'ne 1 894 km'lik sınırı da bulunmaktadır.

Doğudaki Altay Dağları, güneydoğusundaki Tien Şan Tanrı Dağları ve onun uzantıları Jongar Alatav ve Saur Tarbagatay ülkenin en büyük dağlarını oluşturmaktadır. İrtiş, Esil, Jayık, İli, Sırderya, Tobıl, Sarısu ülkenin en büyük nehirleridir. İrili ufaklı ve çoğu yaz aylarında kuruyan 7 000'den fazla akarsu bulunmaktadır. İrtiş, Esil ve Tobıl nehirleri Obi havzasına dahil olup Kuzey Buz Denizine, diğerleri ise ülke içindeki göllere dökülmektedir.

İrtiş, Esil ve Jayık'ta gemi taşımacılığı yapılmaktadır. Ülkede irili ufaklı 48 bin göl bulunmaktadır. Hazar, Aral, Balkaş, Alagöl, Zaysan, Tengiz, Sıletı gölleri ülkenin belli başlı büyük gölleridir. Ülkenin güneybatısında bulunan Aral Gölü suyunun çekilmesi nedeni ile küçülmektedir. Göllerin önemli bir kısmı çok tuzlu olduğundan tuz üretimi yapılmaktadır. Balkaş ve Zeysan ise önemli tatlı su gölleridir. İrtiş'de iki, İli ve Sırderya'da birer olmak üzere ülkenin dört büyük barajı vardır.

Ülkede tam anlamıyla karasal iklim hakimdir. Bu nedenle çok soğuk kışlar ve çok sıcak yazlar yaşanmaktadır. Kuraklık süresi ve sıcaklık farkları büyüktür. Yazın ortalama hava sıcaklığı kuzey bölgelerinde 20ºC, güney bölgelerinde ise 30ºC'dir. Kışın ortalama hava sıcaklığı ise kuzey bölgelerinde –20 ila -22ºC, güney bölgelerinde -4 ila -8 ºC'dir. Nur Sultan'daki ortalama sıcaklıklar kışın -18ºC, yazın 20ºC'dir. Almatı'daki ortalama sıcaklıklar ise kışın -8ºC, yazın 22ºC olmaktadır. Yıllık metrekareye düşen yağış miktarı ortalama 250-350 mm^3'tür.

Kazakistan'da tabii bitki örtüsü kuzeyden güneye gittikçe farklılaşmaktadır. Kuzeydeki küçük orman ve ağaçlıklarla kaplı bozkır sahası güneye inildikçe çöle dönüşmektedir. Irmak boyları ağaçlık ve çalılıktır. Kumluk alanlarda saksavul ağaçları ve çalı türünden ılgınlar bulunmaktadır. Altay ve Tanrı Dağları ise çam ağaçları ile kaplıdır. Ülkenin en yüksek noktası 6 994 metre yükseklikle Tanrı Dağları'ndaki (Tien Şan) Han Tengri zirvesidir. En alçak yeri ise -132 metreyle Batı Kazakistan'daki Karakıya Çukuru'dur. Kazakistan'ın %7'sini ormanlar, %4'ünü dağlar, %26'sını ekilebilir alanlar, %23'ünü bozkır ve %40'ını çöl görünümlü topraklar oluşturmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Kazakistan Cumhuriyeti, 16 Aralık 1991 tarihinde Sovyetler Birliği'nden bağımsızlığını kazanmasından bu yana 2019 yılı Mart ayına kadar Nur Sultan Nazarbayev başkanlığında yönetilmiştir. Yönetsel alanlarda Cumhurbaşkanı tarafından yapılan düzenlemeler, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Bakanlık yenilemeleri ile gerçekleştirilmektedir. Nur Sultan Nazarbayev, ülkede günümüzdeki politik istikrarın ana unsuru konumundadır. Özellikle 1995 yılından itibaren Nazarbayev'in Kazakistan'ın politik yapısı üzerindeki etkisi giderek artmıştır. Bunda, 1995 yılında gerçekleştirilen iki referandum etkili olmuş, söz konusu referandumlar neticesinde 30 Ağustos 1995 tarihinde Cumhurbaşkanının yetkilerini genişleten ülkenin bağımsızlık sonrasındaki ikinci Anayasası kabul edilmiştir. Bu Anayasaya göre Kazakistan Cumhuriyeti demokratik, laik bir hukuk devletidir. 1998 yılı Kasım ayında parlamento Cumhurbaşkanı'nın gücünü artıran bir dizi karar almıştır. Buna göre Cumhurbaşkanlığında azami yaş sınırı ve en fazla iki dönem sınırı kaldırılmış; Cumhurbaşkanlığının bir dönemlik süresi beş yıldan yedi yıla çıkartılmıştır. Cumhurbaşkanına 27 Ekim 2000 tarihinde dokunulmazlık hakkı tanınmıştır. Ülkenin başkentinin Almatı'dan Astana'ya taşınması kararı 1994 yılında Nur Sultan Nazarbayev tarafından alınmış olup, taşınma 10 Aralık 1997'de tamamlanmıştır. Tüm kurumların Almatı'dan Astana'ya taşınması ise 1998 yılında tamamlanmıştır. Taşınma kararı devlet bütçesini etkilemeye devam etmektedir. 2005 yılında 1995 Anayasasında yapılan değişikliklerle Nur Sultan Nazarbayev'in görev süresi üzerindeki tüm kısıtlar kaldırılmıştır. Nazarbayev'in 2019 yılı Mart ayında istifa etmesinin ardından 9 Haziran 2019 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimini Kasım Jomart Tokayev kazanmış ve 12 Haziran 2019 tarihinde yemin ederek görevine başlamıştır. Yeni Cumhurbaşkanı Tokayev göreve geldikten kısa bir süre sonra başkent Astana'nın adı Nur Sultan olarak değiştirilmiştir.

Yasama organı parlamento ve senatodur. Kırk yedi üyeli senatonun otuz iki üyesi altı yıllığına seçilmektedir. Geri kalan on beş üye ise Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır. Parlamento ise yüz yedi üyeden oluşmakta, doksan sekizi seçilmektedir. Geri kalan dokuz koltuk ise ülkedeki etnik azınlıkları temsil eden Kazakistan Halkları Asamblesine ayrılmıştır

Ülke, içinde Almatı'nın da yer aldığı bazı seçilmiş şehirler için ayrı yönetim yapılarına sahip 14 idari bölgeye (eyalet) bölünmüştür. Yerel hükümet bütçesi yerel meclis tarafından onaylanmaktadır. Bölgesel temsilcilerin görev süresi beş yıldır. Bölgesel yönetimin (Akimat-Valilik) idarecisi olan Valiler, Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır. Bölgesel hükümetlere sınırlı özerklik tanınmıştır. Ancak, Almatı'nın istisnai olarak kapsamlı otoritesi bulunmaktadır.

Ülkedeki Eyaletler: Akmola, Aktöbe, Almatı, Atırav, Batı Kazakistan, Doğu Kazakistan, Güney Kazakistan, Jambul, Karagandı, Kızılorda, Kostanay, Kuzey Kazakistan'dır.

Nüfus ve İstihdam

Ülke nüfusu yaklaşık 19,3 milyondur. Yüzölçümü açısından dünyanın 9., eski Sovyetler Birliği'nin 2. en büyük ülkesidir. Nüfusun çoğunluğu, ülkenin kuzey ve güney doğusunda yaşamaktadır. Ülkenin orta ve batı kısımlarında nüfus seyrektir. Ülkede nüfus yoğunluğunun önemli derecede düşük olmasının başlıca nedeni ülkeden dışarıya olan göçlerdir. Doğal nüfus artış hızı, dışarıya olan göçe yetişememektedir. 1989-1999 yılları arasında 1,5 milyon kişi Kazakistan dışına göç etmiştir. Bunların çoğu, Rusya'ya göç eden etnik Ruslardır; etnik Alman nüfusunun da yarısı Almanya'ya gitmiştir. 2000 yılından bu yana gerçekleşen güçlü ekonomik büyüme ülkeden göç eğilimini tersine çevirmiş ve 2004 yılında net göç ilk kez pozitife dönmüştür.

Göçe rağmen ülkede halen geniş bir Rus azınlık bulunmaktadır. Bağımsızlık sonrasında Ruslar kamudaki önemli görevlerden uzaklaştırılmıştır. Kazaklaştırma Programı kapsamındaki bu uygulama kamuda vasıflı işgücü kaybına neden olmuştur. Günümüzde bu uygulama yumuşatılmıştır.

60 yaş üzeri nüfusun toplam nüfusa oranı düşük düzeydedir. Nüfusun yalnızca yaklaşık %8,43'ü 65 yaş ve üzerindedir. Ülkedeki fakirlik son yıllarda GSYİH'daki hızlı artış eğilimi ile birlikte önemli ölçüde düşüş göstermiştir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Kazakistan, petrol ve doğal gaz rezervleri yönünden zengindir. Ülkenin petrol rezervleri doğal gaz rezervlerine göre daha fazladır. Kazakistan eski Sovyet Cumhuriyetleri içinde Rusya'dan sonra ikinci büyük petrol üreticisidir. Ülke ekonomisi büyük ölçüde petrol ihracatı gelirlerine dayalıdır.

British Petroleum (BP) tarafından yayımlanan Statistical Rewiev of World Energy isimli süreli yayının tahminlerine göre ülkenin toplam petrol rezervi 39,8 milyar varil civarındadır. Bu rakam, toplam dünya rezervinin %2,9'unu oluşturmaktadır. Ülkenin rezerv seviyesi Hazar Denizi'ndeki yeni bulunan rezervler ile birlikte giderek artış göstermektedir.

Kazakistan'ın doğal gaz rezervi ise dünya toplam rezervinin %1'ini oluşturmakta olup, toplam 1,8 trilyon metreküpe tekabül etmektedir. Ayrıca, ülke dünya kömür rezervinin de %3,9'una (33,6 milyar ton) sahiptir. Kazakistan altın rezervleri bakımından da zengin bir ülkedir.

Ülkenin Vasilkovskoye madeninde yaklaşık 370 ton altın rezervi bulunmaktadır. Ayrıca zengin demir filizi, bakır, krom, kurşun, wolfram, tungsten ve çinko yatakları da bulunmaktadır.

Kazakistan, Sovyetler Birliği döneminden kalan iki ciddi çevre problemi ile karşı karşıyadır. Bunlardan birisi, doğu sınırına yakın Semipalatinsk bölgesinin Sovyetler Birliği döneminde nükleer deneme alanı olmasından kaynaklanan radyoaktivite sorunudur. Bölgede kansere yakalanma oranı ortalamanın üzerinde olmamakla birlikte, radyoaktivitenin insan sağlığı ve çevre üzerinde uzun dönem etkileri hala belirsizdir. İkinci bir sorun da, Kazakistan'ın kıyısı olduğu Aral Gölü'nün Siriderya ve Amuderya nehirlerinin Orta Asya'daki pamuk üretimi nedeniyle aşırı kullanımı dolayısıyla kurumakta olmasıdır. Kalan su da böcek ilaçları ve gübre atıkları ile kirlenmekte olduğu için, bölge nüfusu ve tarımsal kullanım açısından çok önemli sorunlar doğmaktadır. Bu sorunlar ülkede balıkçılığın sona ermesine ve su temini zorluklarının yaşanmasına neden olmuştur. Aral Denizi'nin kurutulması, Vozrozhdensky adasının bir yarımada haline gelmesine neden olmuştur.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022

Ancak Sovyet döneminde biyolojik test bölgesi olan adanın, yarımada haline gelmesi ile çeşitli salgın hastalıkların yayılması tehlikesi oluşmuştur.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar $)	171,08	190,81	193,61	225,93	238,32	252,98	266,03	279,84
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	-2,6	4	2,3	4,4	4,4	4,3	3,1	3,1
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- $)	9 063	9 977	10 003	11 540	12 041	12 649	13 163	13 709
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	6,8	8	8,5	7,1	4,8	4,3	4	4
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-3,8	-3	3	0,3	-0,9	-1,4	-1,9	-2,1
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	4,9	4,9	4,9	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8

Kaynak: IMF
**: Tahmin*

Kazakistan ekonomisinin temel yapısını ham petrol ile madencilik endüstrisi ve doğalgaz ihracatı oluşturmaktadır. Petrol ve gazdan elde edilen gelir, GSYİH'nın üçte birinden fazlasını oluşturmaktadır. Petrol dışı sektörün gelişimi ise yavaştır.

Ülkede ekonomik çeşitliliğin sağlanması ve bir sanayi altyapısının oluşturulması amacıyla çeşitli politikalar uygulanmakladır. Kazakistan Cumhuriyeti'nin eski Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in öncülük ettiği "Nurlu Yol Ekonomi Programı" ile belirlediği uzun soluklu yol haritası çerçevesinde Kazakistan yer altı kaynaklarının ihracatına dayalı ekonomik model yerine sanayileşmesinde çeşitlendirmeyi hedeflemektedir. Kazakistan'da başta enerji ve tarım ürünlerinin işlenmesi olmak üzere çeşitli sanayi alanlarında yeni yatırımlarının önü açılmaya çalışılmaktadır. Son yıllarda sektörel bazda hizmet, inşaat ve eğitim faaliyetleri ile imalat sanayiinde artış gözlenmektedir.

Sektörel çeşitliliğin sağlanması ve yer altı kaynaklarına dayanan iktisadi yapının dönüştürülerek sanayi üretiminin geliştirilmesini teminen, Özel Ekonomik Bölgeler kapsamında sağlanan teşvikler yoluyla ülkeye doğrudan yabancı sermaye çekilmeye çalışılmaktadır. Ülkede halihazırda 14 Özel Ekonomik Bölge bulunmakta olup, yatırımcı firmalara çeşitli vergi muafiyetleri, uygun faizli kredi tahsisleri başta olmak üzere çeşitli teşvikler sağlanmaktadır.

Petrol sektörü ile ivme kazanan ekonomik büyümenin etkileri başta hizmet sektörü olmak üzere diğer sektörlere de yansımıştır. Hizmet sektörü ülkede en fazla istihdam sağlayan sektör konumundadır.

Hükümetin temel kısa vadeli politika önceliği makroekonomik istikrarı sağlamaktır. Buna ek olarak hükümet, devlete ait varlıkları özelleştirmeyi amaçlayan geniş çaplı bir reform programı başlatmıştır.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022

Kazakistan ekonomisi, koronavirüs salgınının ardından 2021'de sabit fiyatlar göre GSYİH %4 oranında büyüyerek kendini toparlamıştır. 2022 yılında ise %2,3 oranında artacağı tahmin edilmektedir. 2022'de yavaşlamanın ana itici gücü bölgedeki sıkıntılardan dolayı sabit yatırımlardaki daralma olacaktır. Ayrıca, diğer tüm bileşenlerin de belirgin şekilde yavaşlaması beklenmektedir. İhracat gelirlerindeki daralma, daha düşük ithalat hacimleri ile dengelenecektir. Ekonomiye en büyük etki, Rusya için öngörülen derin durgunluktan kaynaklanacaktır. Kazakistan ekonomisi Rusya ile yakından entegredir ve ikili ticaret cirosu 18 milyar ABD doları üzerindedir. Rusya, Kazakistan'ın en büyük ithalat kaynağıdır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

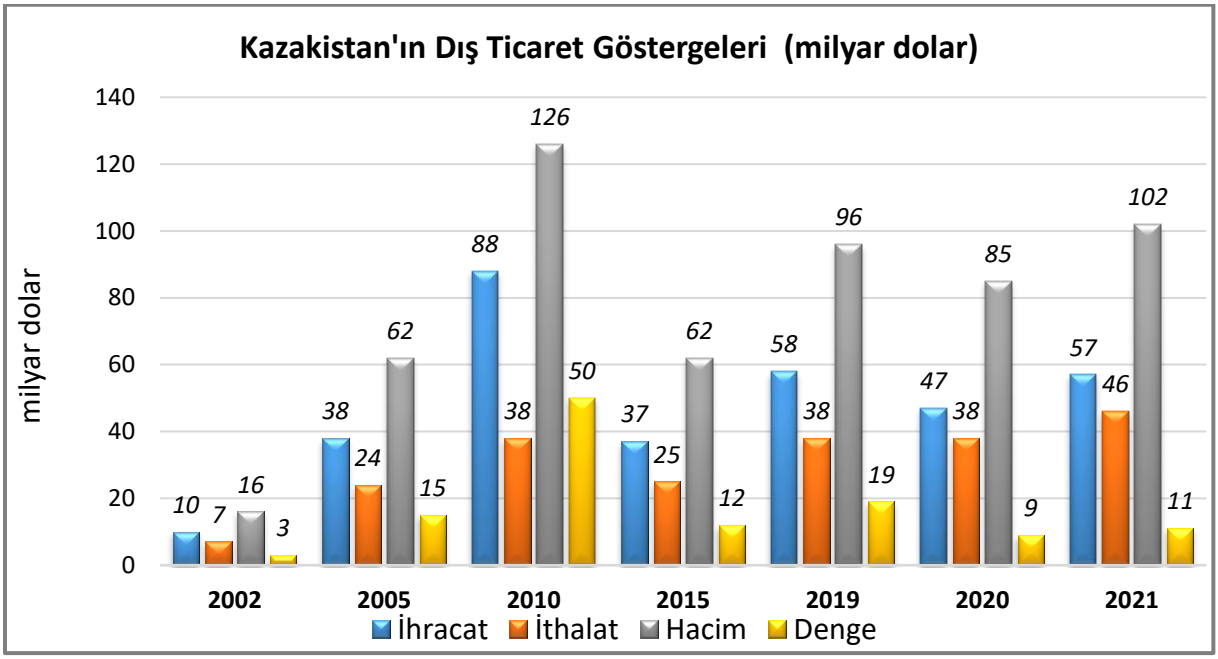

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

Kazakistan sahip olduğu üretim yapısı itibarı ile daha ziyade ham madde ve yarı mamul ihracatçısı bir ülkedir. İhracatın yarısından fazlasını petrol ve petrol ürünleri oluşturmaktadır. Tüketim malları ihracatı çok sınırlı düzeydedir.

2021 yılında 57 milyar dolarlık ihracatla dünyada %0,3 pay ile 49. sırada olan ülkenin ihracat yaptığı başlıca ülkeler; Çin, Rusya, Almanya, İngiltere ve Özbekistan'dır. Ülkenin ihracatında Türkiye %2,8 pay ile 13. sıradadır.

Ülkenin 2021 yılında ihraç ettiği başlıca ürünler: ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar); altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde); rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham); ferro alyajlar; bakır cevherleri ve konsantreleridir.

2021 yılında 46 milyar dolarlık ithalatla dünyada %0,2 pay ile 58. sırada olan ülkenin ithalat yaptığı başlıca ülkeler; Rusya, Çin, Almanya, Türkiye ve Özbekistan'dır. Ülkenin ithalatında Türkiye %2,8 pay ile 4. sıradadır.

2021 yılında ithal ettiği başlıca ürünler: otomobiller; tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış); telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar; otomatik bilgi işlem makinaları bunlara ait birimler, manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen makinalar ve dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılardır.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

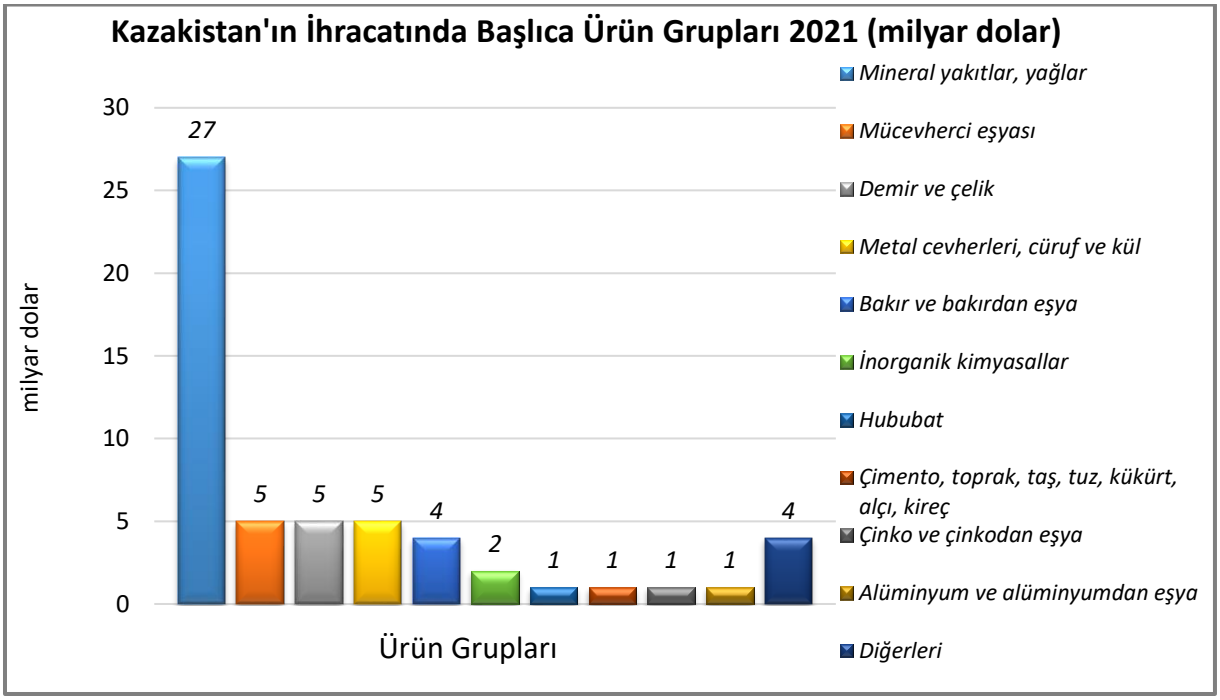

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

Detaylı tablo için tıklayınız

İthalat

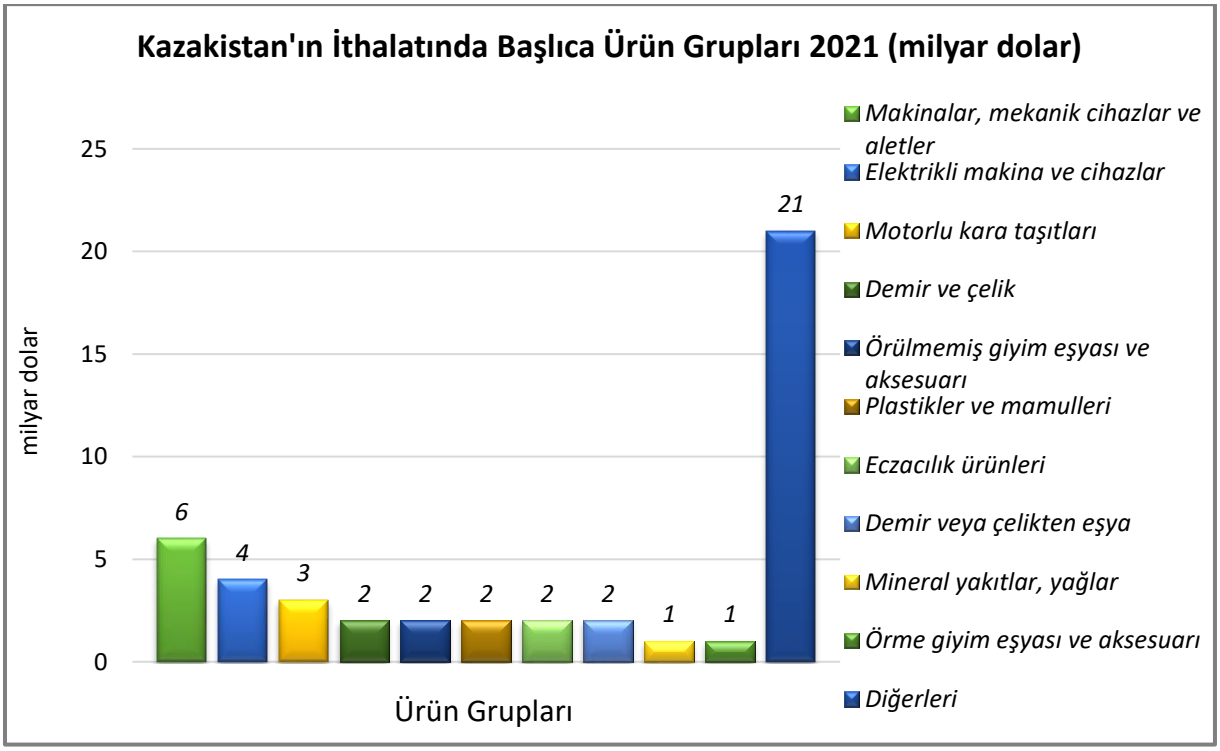

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

Detaylı tablo için tıklayınız

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

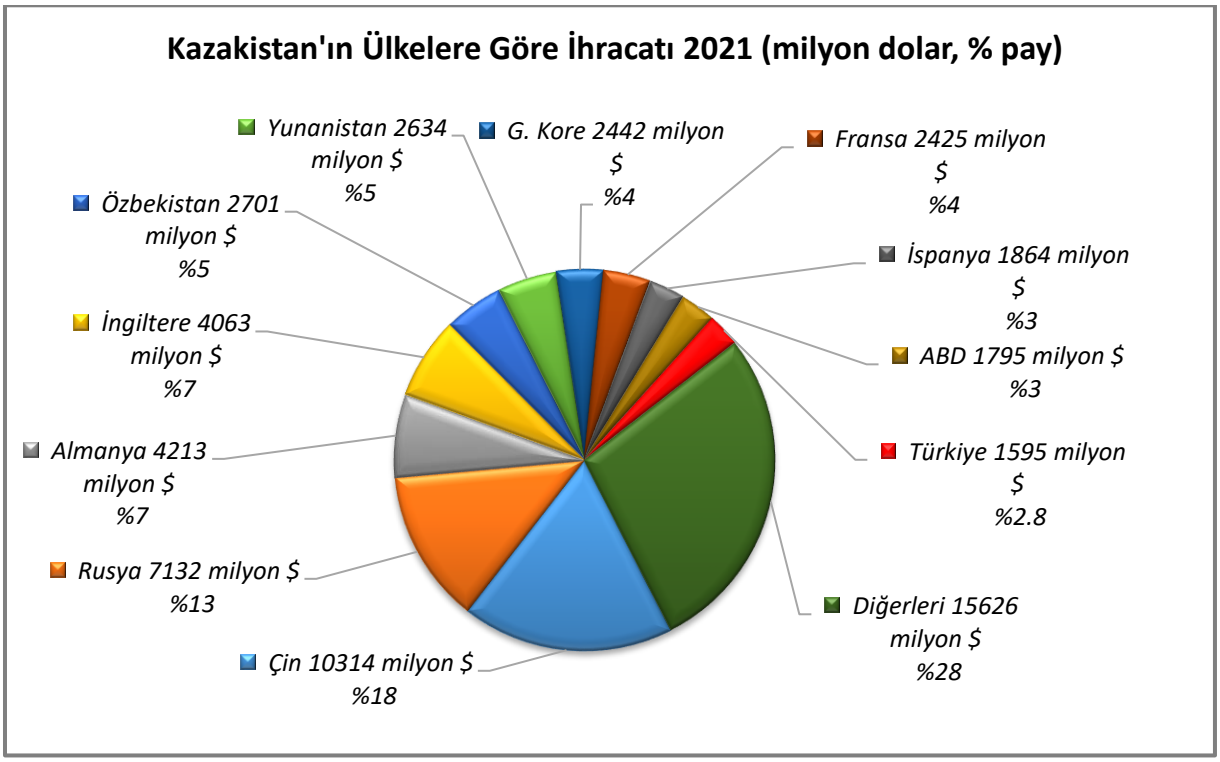

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

Detaylı tablo için tıklayınız

İthalat

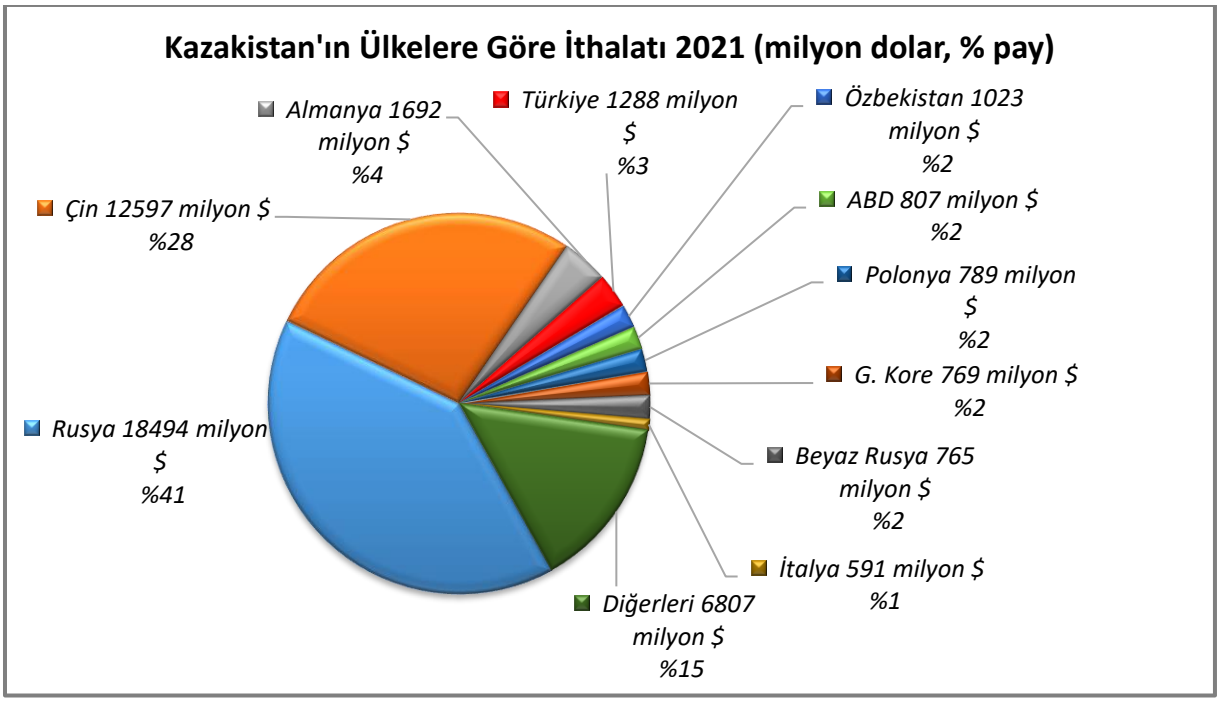

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

Detaylı tablo için tıklayınız

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Kazakistan, bağımsızlıktan bu yana doğrudan yabancı yatırım çekmekte başarılı olmuştur. Ülke, Orta Asya'daki toplam doğrudan yabancı yatırımların %80'den fazlasını çekmiştir. Doğrudan yabancı yatırım artışı başta Kaşagan yatakları olmak üzere hidrokarbon alanlarındaki gelişmeler sayesinde olmuştur.

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri

	2020	**2021**	**2022***	**2023***	**2024***	**2025***	**2026***
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon $)	7 194	4 380	3 000	3 500	7 500	8 500	8 500
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	4,27	2,30	1,50	1,70	3,50	3,80	3,60
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon $)	167 117	171 498	174 498	177 998	185 498	193 998	202 498
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon $)	- 1 363	- 2 677	- 4 000	- 3 500	- 2 500	- 2 000	- 2 000
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon $)	29 012	31 690	35 690	39 190	41 690	43 690	45 690

Kaynak: EIU
**: Tahmin*

Kazakistan, 2021 yılında yaklaşık 4,3 milyar dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 43. sıradadır. 2021 yılında 171 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 40. sıradadır.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Kazakistan Dış Ticareti

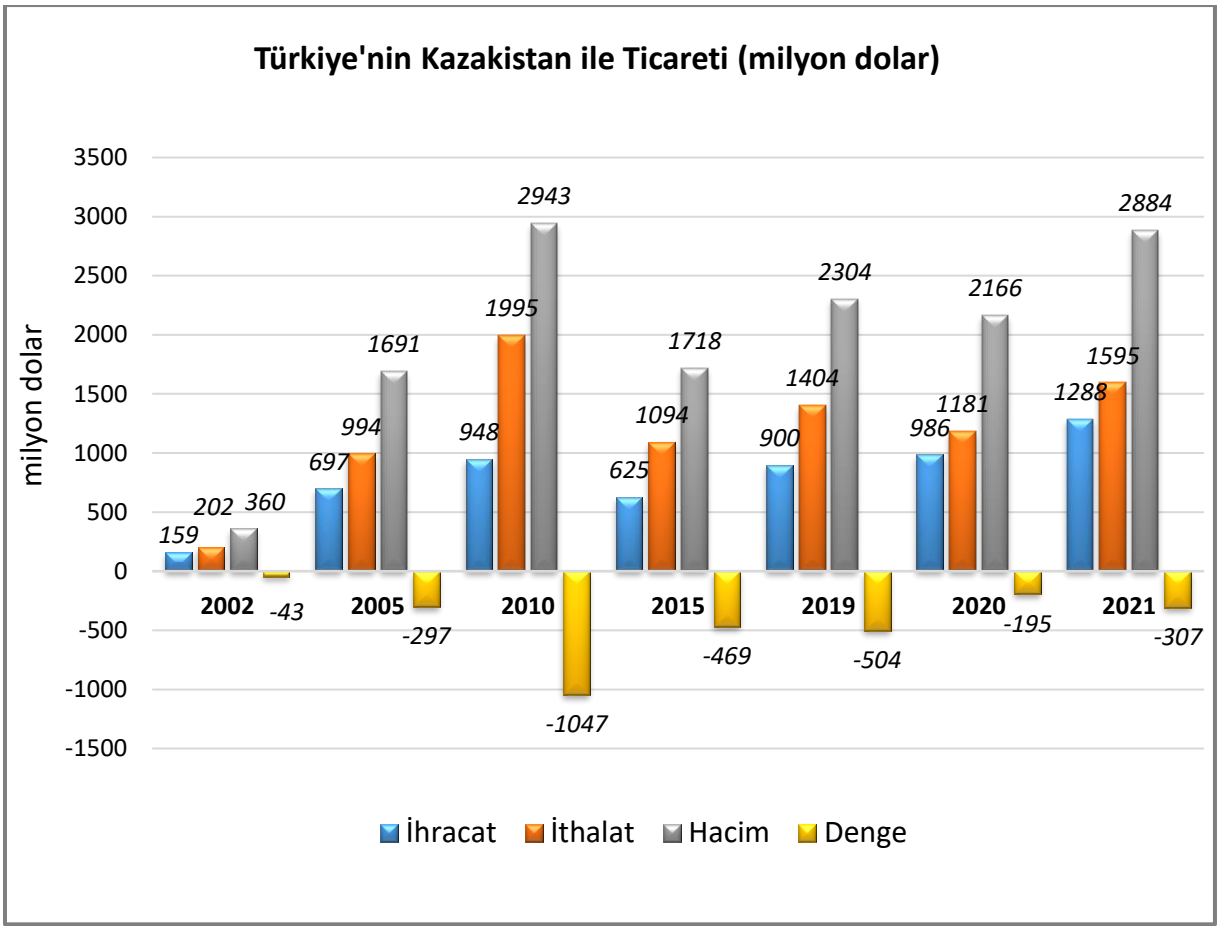

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

2021 yılında ülkeye ihracatımız yaklaşık 1,3 milyar dolar olmuştur. İhracat bir önceki yıla göre %31 oranında artmıştır. Ülkenin toplam ihracatımızdaki payı %0,6'dır.

Kazakistan'a 2021 yılında ihraç ettiğimiz başlıca ürünler; ilaçlar, hazır giyim ürünleri ve makinalardır.

2021 yılında ülkeden ithalatımız 1,6 milyar dolardır. İthalat bir önceki yıla göre %35 oranında düşmüştür. Ülkenin toplam ithalatımızdaki payı %0,6'dır.

Kazakistan'dan 2021 yılında ithal ettiğimiz başlıca ürünler ise rafine edilmiş ham bakır ve bakır alaşımları; işlenmemiş alüminyum; petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar; taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar ve pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)dur.

Türkiye'nin Kazakistan'a İhracatında Başlıca Ürünler

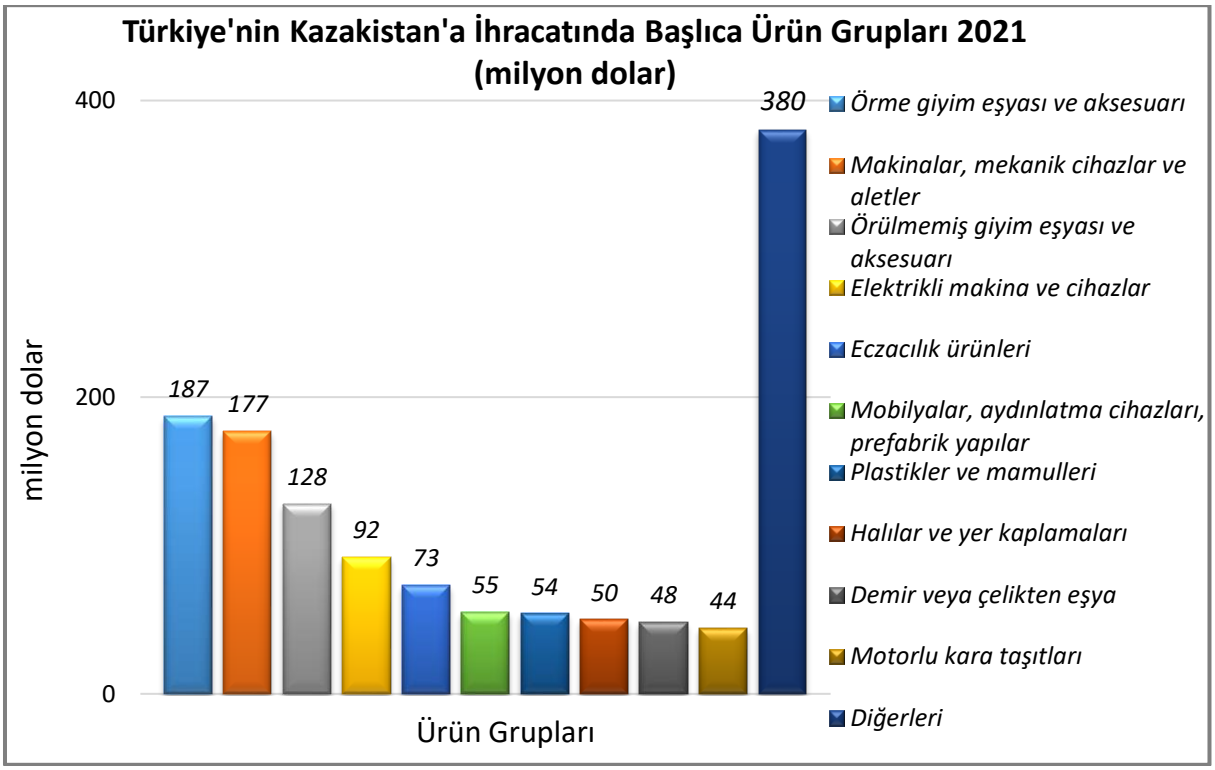

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Detaylı tablo için tıklayınız

Türkiye'nin Kazakistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

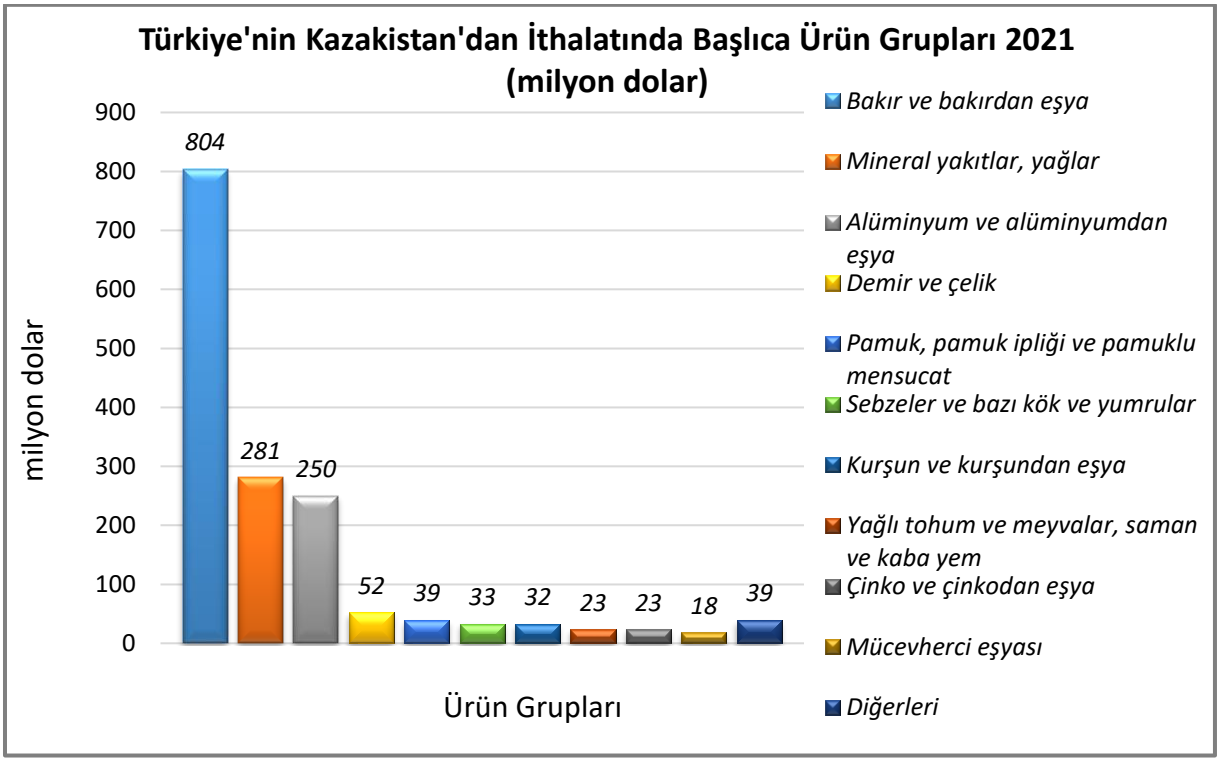

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Detaylı tablo için tıklayınız

EKLER:

<u>EK-1</u>: Kazakistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			**57 722 942**	**46 949 697**	**56 805 894**	**100**	**21**
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	33 563 062	23 703 746	23 625 451	41,6	-0,3
2.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	5 322	6 514	3 952 058	7	60570,2
3.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	2 506 140	2 720 390	3 402 529	6	25,1
4.	7202	Ferro alyajlar	1 883 722	1 657 953	2 572 668	4,5	55,2
5.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	1 153 834	1 462 860	1 844 929	3,2	26,1
6.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	3 459 102	2 468 511	1 818 244	3,2	-26,3
7.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	664 540	662 988	1 729 120	3	160,8
8.	2844	Radyoaktif kimyasal elementler ve radyoaktif izotoplar ve bunların bileşikleri, karışımları, artıkları	1 549 234	1 718 381	1 474 885	2,6	-14,2
9.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	278 064	613 768	1 107 902	2	80,5
10.	1001	Buğday ve mahlut	1 003 207	1 137 140	1 080 796	1,9	-5
11.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	449 671	339 784	929 036	1,6	173,4
12.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik>= 600 mm)	417 525	451 544	818 770	1,4	81,3
13.	7901	İşlenmemiş çinko	504 545	620 371	792 432	1,4	27,7
14.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 026 991	645 475	707 685	1,2	9,6
15.	7601	İşlenmemiş alüminyum	513 319	462 240	601 028	1,1	30

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022

EK-2: Kazakistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			**38 356 664**	**38 081 411**	**45 623 015**	**100**	**19,8**
1.	8703	Otomobiller	744 648	771 959	1 647 409	3,6	113,4
2.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	861 141	1 174 586	1 106 613	2,4	-5,8
3.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	927 290	1 019 047	923 378	2	-9,4
4.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	475 685	696 361	836 968	1,8	20,2
5.	6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	141 199	184 020	730 182	1,6	296,8
6.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	391 546	424 137	631 503	1,4	48,9
7.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	422 171	458 335	566 294	1,2	23,6
8.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	229 173	295 560	558 003	1,2	88,8
9.	8802	Helikopterler, uçaklar vb. uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	625 126	696 488	477 293	1	-31,5
10.	2704	Taşkömürü, linyit ve turbdan elde edilen kok/sömikok, karni kömürü	258 087	218 567	465 190	1	112,8
11.	6202	Kadın ve kız çocuk için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anoraklar (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. Eşya	30 837	30 182	429 899	0,9	1324,4
12.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	353 441	360 589	419 815	0,9	16,4
13.	9503	Üç tekerlekli bisikletler, skuterler, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bilmeceler (puzzle)	201 345	88 102	414 934	0,9	371
14.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç)	120 746	123 189	410 340	0,9	233,1
15.	8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	818 479	810 036	408 685	0,9	-49,5

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022

EK-3: Kazakistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		**57 722 942**	**46 949 697**	**56 805 894**	**100**	**39,8**
1.	Çin	9 258 817	9 739 389	10 313 868	18,2	5,9
2.	Rusya	5 570 993	5 054 817	7 132 347	12,6	41,1
3.	Almanya	3 521 227	2 670 405	4 213 191	7,4	57,8
4.	İngiltere	452 293	743 838	4 063 265	7,2	446,3
5.	Özbekistan	1 878 388	2 091 366	2 701 119	4,8	29,2
6.	Yunanistan	1 799 447	1 797 137	2 634 099	4,6	46,6
7.	G. Kore	1 561 484	1 090 196	2 442 129	4,3	124
8.	Fransa	3 544 328	1 800 167	2 424 950	4,3	34,7
9.	İspanya	1 576 121	1 313 771	1 863 878	3,3	41,9
10.	ABD	1 270 124	938 682	1 795 313	3,2	91,3
11.	Romanya	1 867 540	1 284 104	1 741 395	3,1	35,6
12.	Avusturya	1 676 843	993 241	1 616 590	2,8	62,8
13.	**Türkiye**	**1 403 956**	**1 180 549**	**1 595 313**	**2,8**	**35,1**
14.	İtalya	2 362 918	1 440 239	1 400 691	2,5	-2,7
15.	Litvanya	761 403	684 802	1 313 176	2,3	91,8

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

EK-4: Kazakistan'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		**38 356 664**	**38 081 411**	**45 623 015**	**100**	**11,4**
1.	Rusya	14 050 846	14 051 466	18 493 830	40,5	31,6
2.	Çin	12 806 979	11 707 219	12 597 038	27,6	7,6
3.	Almanya	1 616 577	1 660 225	1 691 837	3,7	1,9
4.	**Türkiye**	**900 182**	**985 685**	**1 288 305**	**2,8**	**30,7**
5.	Özbekistan	1 237 315	732 315	1 023 478	2,2	39,8
6.	ABD	740 216	508 939	807 367	1,8	58,6
7.	Polonya	556 441	923 026	789 431	1,7	-14,5
8.	G. Kore	2 657 131	1 997 766	769 198	1,7	-61,5
9.	Beyaz Rusya	736 818	725 826	764 951	1,7	5,4
10.	İtalya	1 218 453	642 392	590 843	1,3	- 8
11.	Fransa	474 290	677 529	550 980	1,2	-18,7
12.	Hollanda	550 666	637 366	470 581	1	-26,2
13.	Ukrayna	367 046	336 168	424 541	0,9	26,3
14.	Belçika	194 719	232 925	421 854	0,9	81,1
15.	Litvanya	482 218	447 156	420 561	0,9	-5,9

Kaynak: Trademap, Kazakistan Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Kazakistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			**900 182**	**985 685**	**1 288 305**	**100**	**30,7**
1.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	49 076	63 617	70 408	5,5	10,7
2.	6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	23 908	30 547	47 585	3,7	55,8
3.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	26 111	31 108	47 565	3,7	52,9
4.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç)	21 157	30 976	44 577	3,5	43,9
5.	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	25 973	30 297	41 627	3,2	37,4
6.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	20 552	24 606	36 547	2,8	48,5
7.	6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	8 105	13 418	28 921	2,2	115,5
8.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	23 427	12 723	28 228	2,2	121,9
9.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	12 542	16 879	24 221	1,9	43,5
10.	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	13 311	15 730	18 212	1,4	15,8
11.	8502	Jeneratörler	6 422	9 034	17 403	1,4	92,6
12.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	20 146	16 485	15 872	1,2	-3,7
13.	5407	Sentetik filament iplikten dokunmuş kumaşlar	6 866	8 655	15 793	1,2	82,5
14.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	9 145	26 514	14 848	1,2	-44
15.	8424	Sıvı veya tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihaz, yangın söndürme cihazları vb.	2 743	5 510	14 248	1,1	158,6

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022

<u>Ek-6</u>: Türkiye'nin Kazakistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			**1 403 956**	**1 180 549**	**1 595 313**	**100**	**35,1**
1.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	778 970	583 436	803 477	50,4	37,7
2.	7601	İşlenmemiş alüminyum	223 047	203 165	250 399	15,7	23,2
3.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	190 298	145 063	160 048	10	10,3
4.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	912	42 213	92 616	5,8	119,4
5.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	9 509	17 594	36 486	2,3	107,4
6.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	44 884	27 042	32 899	2,1	21,7
7.	7801	İşlenmemiş kurşun	14 114	23 386	32 353	2	38,3
8.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 470	96	28 058	1,8	29127,1
9.	7202	Ferro alyajlar	1 298	15 318	27 181	1,7	77,4
10.	7901	İşlenmemiş çinko	2 037	46 959	22 545	1,4	-52
11.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	3 635	1 241	19 092	1,2	1438,4
12.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	26 535	17 388	1,1	-34,5
13.	1001	Buğday ve mahlut	45 265	6 630	15 005	0,9	126,3
14.	1206	Ayçiçeği tohumu	22	2 350	11 137	0,7	373,9
15.	1204	Keten tohumu	575	5 241	8 089	0,5	54,3

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022